

ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΜΕΤΑ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΩΝ.

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

ΠΡΟΗΔΗΡΩΤΕΑ

Ἐν Ἑλλάδι... Δρ. ν. 3.—
Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ... 3.50.

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΕΚΑΣΤΟΝ ΦΥΛΛΟΝ

ΤΙΜΑΤΑΙ

Λεπτῶν..... 15
264—Γραφεῖον ὁδ. Ἐρμού—264

Ἀπουσιάζοντος τοῦ Διευθυντοῦ τὰ
ΕΞΕΝΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ εἰς οὐδένα ἀποστέλλον-
ται ἄνευ προπληρωμῆς.

Οἱ ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις καὶ τῷ Ἐξωτερικῷ κκ.
Συνδρομηταὶ δύνανται ν' ἀποστείλωσιν τὰς συν-
δρομάς των διὰ γραμματοσήμου ἑλληνικοῦ, ἀγ-
γλικοῦ καὶ γαλλικοῦ.

Ἄμα τῇ παραλαβῇ τῆς συνδρομῆς, ἀποσέλ-
λεται δωρεάν τοῖς Συνδρομηταῖς τῆς «Ἀθη-
ναϊδος» χρωματισμένη εἰκὼν.

Η ΑΜΙΛΛΑ

«Ἡ ἀμιλλα εἶνε αἰσθημα ἐκούσιον, γενναῖον, εἰλι-
κρινές, ὅπερ καθίστησι τὴν ψυχὴν γόνιμον, πρῶθυμον
νὰ ἐπωφεληται τὰ μεγάλα παραδείγματα, καὶ ἀναβι-
βάξει αὐτὸν πολλάκις ὑπεράνω τοῦ ὑπ' αὐτῆς θαυμα-
ζομένου». *La Bruyère.*

Ὅτι ἡ ἀμιλλα εἶναι εὐγενὴς ἀρετὴ ὑψοῦσα τὴν
ψυχὴν εἰς εὐγενεῖς πράξεις καὶ ἀποτρέπουσα αὐτὴν
τῶν χαμερπῶν καὶ χαμαιζήλων, τοῦτο καὶ ἀρχαῖοι
καὶ νεώτεροι ἠθικολόγοι ἀνεγνώρισαν καὶ ἀνωμολόγη-
σαν· ὅτι δὲ πάλιν τὸ εὐγενές τοῦτο τῆς ψυχῆς αἰσθημα
πολλάκις δύναται νὰ περестῇ εἰς τὴν βδελυρὰν
ζηλοτυπίαν, καὶ ἐξ αὐτῆς νὰ μεταβῇ εἰς τὸν φθορο-
ποιὸν καὶ ἀνθρωποκτόνον φθόνον, καὶ περὶ τούτου
σύμφωνοι εἶνε αἱ γνώμαι τῶν ἠθικολόγων. Διὰ τοῦτο
φροντίς μεγάλη πρέπει νὰ καταβάλληται ὑπὸ τῶν
ἀρμοδίων, τῶν διδασκάλων καὶ τῶν κληρικῶν, νὰ προ-
τρέπωσι μὲν τοὺς μαθητάς των καὶ τὰ ποιμνίον των
εἰς τὴν ἀμιλλαν, ν' ἀποτρέπωσι δ' αὐτοὺς τῆς ζηλοτυ-
πίας καὶ τοῦ φθόνου, ἀποδεικνύοντες τὰ ἀγαθὰ ἐκεί-
νης, καταδεικνύοντες δὲ τὰ ἀλέθρια καὶ βδελυρὰ ἀπο-
τελέσματα τῆς ζηλοτυπίας καὶ τοῦ φθόνου.

Τὰ ἐξῆς μαρτυροῦσι πόσον ἐφοβήσατο ὁ μέγας τῆς
ἐκκλησίας διδάσκαλος, ὁ ἱερός Αὐγουστίνος τὰ δεινὰ

τῆς ζηλοτυπίας ἀποτελέσματα καὶ πόσον ἐφρόντιζ
νὰ ἐκρίζωσῃ ἀπὸ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ τὴν ζηλοτυπίαν.

Ὁ ἱερός Αὐγουστίνος ἀπεχώρησέ ποτε μετὰ τινων
ἐκ τῶν φίλων του εἰς τὴν ἐξοχὴν, ὅπου ἐδίδασκε δύο
νέους, τὸν Λικέντιον καὶ Τριγῆσιον. Ἐν τῇ ἐξοχῇ συ-
νέστησε φροντιστήριον· ἕκαστος ὑπηστήριζε τὸ θέμα
του καὶ ἀπεκρίνετο εἰς τὰς ἐστάσεις· ἔγραφον δὲ ὅ,τι
ἔλεγον. Ἡμέραν τινὰ διέφυγε τὸν Τριγῆσιον ἀπόκρισις,
ἣτις δὲν ἦτο διόλου ὀρθή· ὁ Τριγῆσιος ἐπεθύμει νὰ μὴ
γραφῇ ἢ ἀπόκρισις αὐτῇ, ἐν ᾧ ὁ Λικέντιος ἐπέμεγε καὶ
ἐζήτηι νὰ γραφῇ. Ἡ ἔρις τῶν δύο προήχθη εἰς μέγαν
βαθμὸν.

Ὁ ἱερός Αὐγουστίνος μαθὼν τὴν σφοδρὰν τῶν δύο
μαθητῶν του φιλονεικίαν ἐπέπληξε σφοδρῶς τὸν Λι-
κέντιον, ὅστις ἀμέσως ἠρρυθρίασεν· ὁ Τριγῆσιος εὐχα-
ριστήεις ἐπὶ τῇ παραχῇ καὶ τῇ συγχύσει τοῦ
ἀντιπάλου του δὲν ἐδυνήθη νὰ κρύψῃ τὴν χαρὰν του.
Ὁ ἱερός Αὐγουστίνος λυπηθεὶς σφόδρα, διότι ἔβλεπε
τὸ κρύφιον πείσμα τοῦ ἐνὸς καὶ τὴν κακεντρεχῆ χα-
ρὰν τοῦ ἄλλου·

«Οὕτω λοιπὸν, ἀνέκραξεν ὁ ἅγιος, ὑμεῖς φέρεσθε
»πρὸς ἀλλήλους; Τοιοῦτος εἶνε ὁ πρὸς τὴν ἀλήθειαν
»καὶ τὴν ἀρετὴν ἔρωσ, ἐξ οὗ ἐκολακευόμην, καὶ ὑφ'
»οὐ πρό ὀλίγου ἀμφοτέροι διεφλέγεσθε; Δὲν γνωρίζετε
»ὅτι μοι προξενεῖτε τὴν μεγίστην λύπην;»

Ταῦτα εἰπόντος τοῦ ἱεροῦ Αὐγουστίνου, οἱ ὀφθαλμοὶ
αὐτοῦ ἐπληρώθησαν δακρῶν.

«Ἐὰν νομίζητε, προσέθηκε ὁ ἅγιος, ὅτι μοὶ ὀφεί-
»λετε ἀγάπην καὶ τρυφερότητα, ἡ εὐγνωμοσύνη, ἢ
»παρ' ὑμῶν ζητῶ, εἶνε νὰ εἰσθε πρὸς ἀλλήλους ἀγα-
»θοι καὶ ἠνωμένοι.»

Οἱ μαθηταὶ συγκινηθέντες, δὲν διενεώθησαν ἄλλο ἢ
νὰ παρηγορήσωσι τὸν διδάσκαλόν των δι' ἀμέσου με-
ταμελείας ἐν τῷ παρόντι καὶ δι' εἰλικρινῶν ὑποσχέ-
σεων ἐν τῷ μέλλοντι.

Τὸ ἀμάρτημα τῶν δύο ἐκείνων νέων μαθητῶν ἦτο
ἀράγε τοιοῦτον, ὥστε ὁ διδάσκαλος νὰ παραχθῇ το-

σοῦτον; Δὲν εἶνε ἀράγε συνήθεις αἱ τοιαῦται φιλονεικίαι; Θέλων δὲ νὰ ἐξορίσῃ τὴν ζωρότητα καὶ εὐαισθησίαν ταύτης δὲν ἐσθῆνεν ὅλην τὴν ἕσιν τῆς σπυροδῆς καὶ δὲν καθίστα ἀμβλείαν τὴν αἰχμὴν βουκέντρου ἀναγκαστὴν εἰς τὴν ἡλικίαν ταύτην; Ἄλλα δὲν ἦτο τοιαύτη ἡ σκέψις τοῦ ἱεροῦ Αὐγουστίνου· ὁ ἅγιος ἐκεῖνος οὐδὲν ἄλλο διανοεῖτο ἢ νὰ κατέχευε εἰς τὰ πρεπόντα ὄρια εὐγενῆ ἀμύλην καὶ νὰ προλάβῃ μὴ ἐκπέσῃ εἰς τὴν ἀλζουσιαν· δὲν ἤθελε νὰ θεραπεύσῃ τὴν διάθεσιν ταύτην δι' ἀλλῆς, ἥτις δὲν εἶνε ἴσως ὀλιγώτερον ἐπικίνδυνος, διὰ τῆς ἀργίας καὶ τῆς βραθυμίας. «Πόσον ὑθὰ ἐλυπούμην, λέγει, ἂν εἶχόν μαθητάς, ὧν ἐν ἐλάττωμα δὲν θὰ ἐδύνατο νὰ διορθωθῇ ἢ δι' ἄλλου ἐλαττώματος;»

ΤΟ ΕΝ ΤΡΥΠΗ ΣΠΗΛΑΙΟΝ

ΚΑΙ Ο' ΕΝ ΦΙΓΑΛΙΑ ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ

[Σημειώσεις ἐκ τοῦ Ἡμερολογίου μου].

Τῇ πρώτῃ τῆς 23 Νοεμβρίου ἀνεχωρήσαμεν ἐκ Σπάρτης μετὰ τοῦ φίλου καὶ συνοδοιπόρου μου Α. Ἡλιακοπούλου, κατευθυνόμενοι εἰς Καλάμας διὰ τῆς φοβερᾶς, ἀλλὰ καὶ μεγαλοπρεποῦς Α γ γ ἄ δ ο ς τοῦ Ταυγέτου. Ἡ καρδιά ἡμῶν ἐπληροῦτο ὑπὸ τριῶν ὅλως διαφόρων αἰσθημάτων. Ὑπὸ συγκινήσεως μὲν καὶ εὐγνωμοσύνης διὰ τὸ λαμπρὸν τῆς φιλοξενίας, ἧς ἐτύχομεν ἐπὶ τέσσαρας ἡμέρας εὐαρέστου διαμονῆς ἐν τῇ μικρᾷ, ἀλλ' ὠραία ταύτῃ πόλει, ὑπὸ λύπης δὲ, διότι μεταξὺ τῶσων ἄλλων δὲν ἠδυνήθημεν νὰ ἴδωμεν καὶ τὸ ἐν τῷ κήπῳ τοῦ Α. Φουστάνου ἀντὶ 15,000 δρ. ἀγορασθὲν μωσαϊκὸν ἐπὶ τῆς ὑπουργείας τοῦ Ι. Βαλασοπούλου, κεκλεισμένον ἤδη ὑπὸ τοῦ συσσωρευθέντος βορβόρου, καθὼς καὶ τὸ ἐν Χρυσάφῃ ἀνάγλυφον, πωληθὲν—ὡς εἶπον ἡμῖν τῷ πρεσβευτῇ τῆς Ῥωσσίας κ. Σαβούρωφ ἀντὶ 5,000 δραχμῶν! Καὶ τέλος ὑπὸ περιεργείας, συνεπέα τῶν ὑπὸ διακεκριμένου καὶ εὐμαθοῦς Σπαρτιάτου δοθεισῶν ἡμῖν πληροφοριῶν περὶ τινος σπηλαίου πλήρους ὀστέων, πρὸ μηνῶν δύο ἀνακαλυφθέντος ὑπὸ τοῦ ποιμένου Παναγ. Καθόλου.

Οἱ χωρικοὶ διηγοῦντο ἀλλόκοτα καὶ φοβερὰ περὶ τοῦ σπηλαίου τούτου, καθ' ὅσον, μολὶς διασκελιζόντες τοὺς πρὸ τῆς καθέτου σχεδὸν εἰσόδου βράχους, εὕρισκοντο ἀντιμέτωποι ἀναριθμητῶν λειψάνων προαναπεπαυμένων, ὅλως ἀγνώστου ἱστορίας καὶ καταγωγῆς.

Οὐδεὶς Μαθουσσάλας τῶν περὶ ἐγίνωσκεν ἢ εἶχεν ἀκούσει σχετικόν τι περὶ τοῦ ἐν λόγῳ σπηλαίου καὶ τῶν ἐν αὐτῷ ἀνθρωπίγων ὀστέων· οὐδεμία ἀπολύτως ὑπῆρχε παράδοσις καὶ εἰμὲθα ἴσως οἱ πρώτοι μέλλοντες νὰ καταβῶμεν ἐν τῷ σκοτεινῷ ἐκείνῳ βράθρῳ τῆς αἰωνιότητος, καθ' ὅσον δὲν ἐνθυμούμεθα οὔτε ὁ Σατωδριάνδος, οὔτε ὁ Ἰσαμβέρτ, οὔτε ὁ Δεμπᾶ, οὔτε ἄλλοις τῶν γνωστῶν ἡμῖν νεωτέρων περιηγητῶν ν' ἀναφέρῃ τι περὶ τούτου· μὴ δυνάμενοι δὲ ν' ἀνατρέξωμεν αὖθις εἰς τὰ συγγράμματα αὐτῶν, ἵνα εἴ τι μᾶλλον ἐξασφαλίσθωμεν, ἠρκέσθημεν εἰς τὰς διαβεβαιώσεις

ἀνδρῶν καταλλήλων. Ὅθεν γράφοντες ὡς περὶ νέου καὶ ἀγνώστου τέως, γράφομεν ὑπὸ πρῶτα ἐπιφύλαξιν.

Εἰς ὄραν 2 ἀπόστασιν τῆς Σπάρτης ἀπεντήσαμεν τὸ χωρίον Τρύπη, ὅθεν προηγευθέντες, δαυλοὺς διευθυνθῆμεν πρὸς τὴν θέσιν Καμίνι, ἀπέχουσαν τοῦ χωρίου 1/2 ὡρῶν. Διὰ τῆς θέσεως ταύτης διερχομαι ἡ τῆς λαγγάδος ἀτραπῆς, ἀριστερὰ δὲ καὶ εἰς ὀλίγων βημάτων ἀνωμάλου ἐδάφους ἀπόστασιν ὑπάρχει τὸ σπήλαιον.

Παραυτὰ πρῶτα μεθ' ἀπολαύσεως ὑπὸ τῷ φῶς τῶν δαυλῶν ἐν τῷ βάθει τοῦ σπηλαίου, ἐνῷ δ' ἠκολούθησαν τῶν πρεσβευθέντῶν συνοδοιπόρου μου οἱ χωρικοὶ ἔμμενον πρὸ τῆς εἰσόδου παρακολουθοῦντες ἡμᾶς διὰ τοῦ βλέμματος. Εἰς ὀλίγων μέτρων ἀπὸστάσεως τῆς εἰσόδου εὐρέθημεν ἐπὶ στρώματος πλήρους ἀνθρωπίνων λειψάνων, ἐφ' ὅσον δ' ἐπροχωροῦμεν, τὰ ὀστέα ἐφαίνοντο ἀφθονώτερα. Εἰς ἐκάστην γωνίαν, εἰς ἐκάστην ῥωγμὴν καὶ ἐπὶ τῶν προεξεχόντων πολλαχοῦ βράχων ὑπῆρχον σωρεῖαι ὀστέων, ἐν οἷς καὶ τινα κρανία, πολὺ δὲ καλαμοειδῆ ἀκέραια. Ἐνίοτε ἐπὶ τῶν πλευρῶν τοῦ σπηλαίου ἐφαίνοντο καὶ τύποι αὐτῶν. Οὕτως ἐπροχωρήσαμεν εἰς βάθος κάθετον πολλαχοῦ 25—30 μέτρων, ἀλλ' ἐν τέλει τὸ σπήλαιον δι' ἀποτόμου πρὸς τὰ δεξιὰ καμπῆς ἀποτελεῖ μικρὸν φρεῦρ, ἐνθα τὸ ἔδαφος ὑγρὸν καὶ τὰ ὀστέα ἀποκελιθωμένα.

Βεβαίως πολλὰ ἐκ αὐτῶν τὰ δεξιὰ σκελετῶν κεῖνται ἐκεῖ δισκορπισμένα· ἐὰν δὲ συμπεράνωμεν ἐκ τῶν κρανίων καὶ καλαμοειδῶν, τῶν εἰς χεῖρας ἡμῶν περιελθόντων ἐν τῷ βάθει τοῦ σπηλαίου, οἱ σκελετοὶ ἀνήκουσιν εἰς πεπολιτισμένην φυλὴν καὶ μάχιμον ἡλικίαν, οὐδὲν ὅμως ἄλλο ἀντικείμενον εὕρομεν ἐπὶ τοῦ πρώτου στρώματος ἐπιποταίως ἐρευνησάντες. Τὸ μόνον ξένον τῆς μεγάλης ἐκείνης ὀστεαποθήκης ἦσαν 2—3 αἰγῶν κεφαλαί, ἀσυγκρίτως ὅμως νεωτέρως ἐποχῆς.

Ἐξήλθομεν τοῦ σπηλαίου μετὰ κόπου, φέροντες τεμάχια ἀποκελιθωμένων ὀστέων, ἀλλ' ἀδυνατοῦντες νὰ πλησιάζωμεν πιθανὴν τινα λύσιν τοῦ ζητήματος, φύσει σκοτεινοῦ καὶ ἀμυβόλου ἐν ἐλλείψει σχετικῶν παραδόσεων. Ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ σπηλαίου ἀνυψοῦται βραχῶδης λόφος, ἐφ' οὗ δὲν ἠδυνάμεθα ν' ἀνέλθωμεν, ἀπὸ τοῦ βάθους ὅμως τοῦ σπηλαίου διεκρίναμεν ἡλιακὴν ἀκτίνα, ζητοῦσαν νὰ χαράξῃ φωτεινὴν γραμμὴν ἐπὶ τῶν προεξεχόντων βράχων, ἐξ ὧν ἀποτελοῦνται τοῦ σπηλαίου αἱ πλευραί.

Ὀλίγιστα μέρη τῆς Ἑλλάδος ὑπῆρξαν τὸ θῆατρον αἰματηροτέρων γεγονότων τῆς ἐν Σπάρτῃ καὶ Μιστρᾷ περιοχῆς ἀπὸ τῆς ἀρχαιοτέρας μέχρι τῆς νεωτέρας ἐποχῆς, ἀλλ' ἀπίθανον φαίνεται ἡμῖν, ὅτι ἀπὸ τοῦ πεδίου μάχης μετεφέρθησαν ἐν τῷ δυσπροσίτῳ ἐκείνῳ σπηλαίῳ τὸσαῦτα πτώματα. Ἦθελέ τις παραδεχθῆ, ὅτι οἱ σκελετοὶ τῶν παίδων καὶ γυναικῶν, ὡς ἀσθενέστεροι, κατεστράφησαν, ἐὰν ἠδύνατο νὰ ὑποθέσῃ τὸ μέρος ἐκεῖνο νεκροταφεῖον ἀγνώστου ἡμῖν ἰδιοτροπίας, ἀνάγκης ἢ ἐδαφικῆς ἀλλοιώσεως. Πρέπει δὲ πάλιν ν' ἀποδειχθῇ ὅπως οὐδὲν ἢ ἀρχαιοτέρας τῶν ὀστέων ἀνερ-